

Hvad gør alkohol ved krop og sjæl

Ilullissat
25. april 2018

Ulrik Becker

Professor, Statens Institut for Folkesundhed, SDU
Overlæge, dr.med. Gastroenheden, Hvidovre Hospital
ulrik.becker@hvh.regionh.dk
ulbe@si-folkesundhed.dk

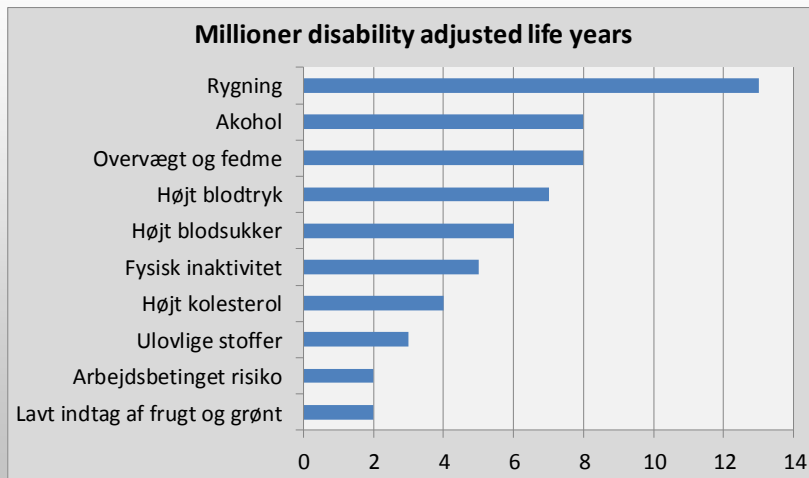
tlf. +45 23 39 17 28

WHO

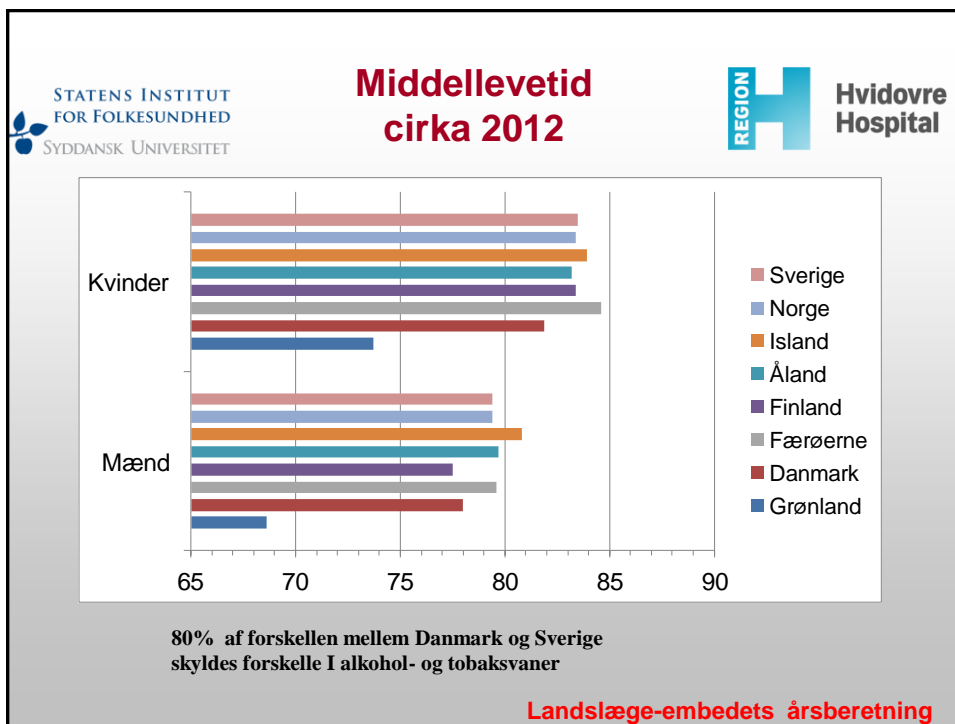
Alkohol er en vigtigere årsag til
helbredsproblemer og tidlig
død end for eksempel

Sukkersyge
Astma

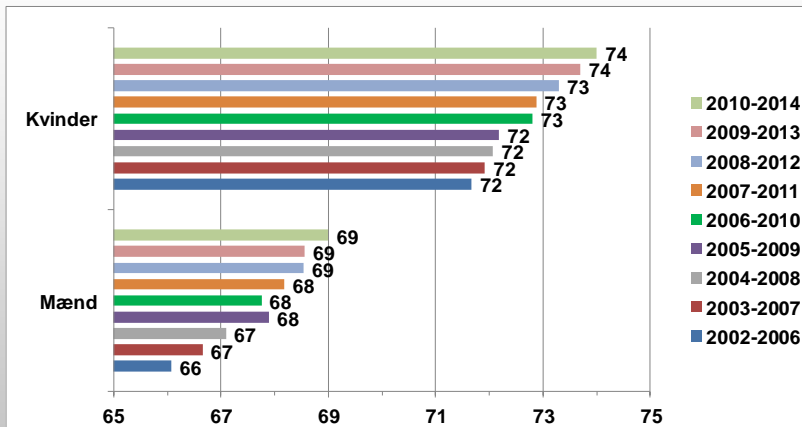
10 vigtigste årsager til tidlige død og sygdom Høj-indkomst lande

Global health risks. Mortality and burden of disease attributable to selected major risks. WHO 2009

Middellevetid Grønland 2002-2014

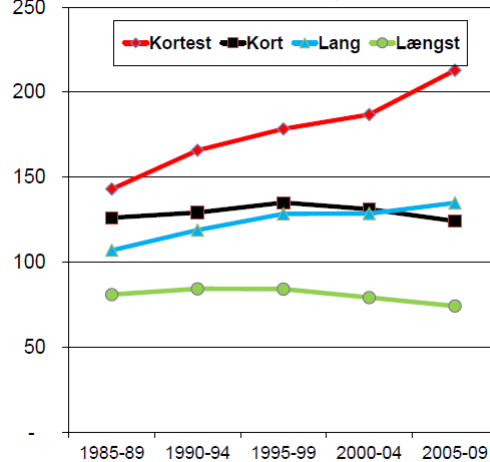
Svarer til Kina, Tyrkiet, Aboriginals, fl. Østeuropæiske lande

Hvordan går det . Folkesundhed I Grønland 2014 og Landslæge-embedets årsberetning

Hvad betyder alkoholdødsfaldene?

- Danmark mister middellevetid
- Mænd: 1 år 2 måneder
- Kvinder: 6 måneder

Alkoholrelaterede dødsfald efter uddannelse. Mænd.
Aldersstandardiserede rater pr. 100.000

Knud Juel 2017

- Færre og mindre ulykker
- Svækket immunforsvar: ½-2 måneder
- Blodmangel: 1 måned
- Øget stressreaktion: 1-4 uger
- Dårlig sårheling med betændelse og blødning: 2 måneder
- Flere komplikationer ved operation: 1 måned
- Vitaminmangel og proteinmangel: flere uger afhængig af kost

Alkoholisk psykose: delvis bedring

Demens: delvis bedring efter mange måneder

Epilepsi: delvis bedring

Katar og blødning: 1-2 uger

Åreknuder: delvis bedring

Lungebetændelse og tuberkulose: bedre forløb

Fedtlever: ½-3 måneder

Leverbetændelse: delvis bedring

Skrumpelever: delvis bedring

Pseudocushing: dage til uger

Væske i bughulen: delvis bedring

Diaré: 1-3 dage

Menstruationsforstyrrelser: delvis bedring

Nedsat fertilitet: delvis bedring

Fosterskader: mindske udvikling af skader og bedre vækst

Søvnforstyrrelser: flere måneder

Forgiftning: 1-2 dage

Abstinenser: ½-2 uger

Kramper og delirium tremens: 1 uge

Kræft i mundhule, svælg og strube: **bedre forløb**

Østet vækst af bryster: delvis bedring

Forhøjet blodtryk: 1-2 uger

Forstyrrelse af hjerterytmen: 4 uger

Forstørrelse af hjertet: delvis bedring

Svag hjertemuskel: 1-3 måneder

Mavekatar og -blødning: 1-2 uger

Knogleskørhed med brud: < 6 måneder

Bugspytkirtelbetændelse og sukkersyge: delvis bedring

Nedsat potens, nedsat sædkvalitet: delvis bedring

Nerveskader: mange måneder

Svækkelse af muskler: flere måneder

Fysiske fordele ved at holde op med at drikke

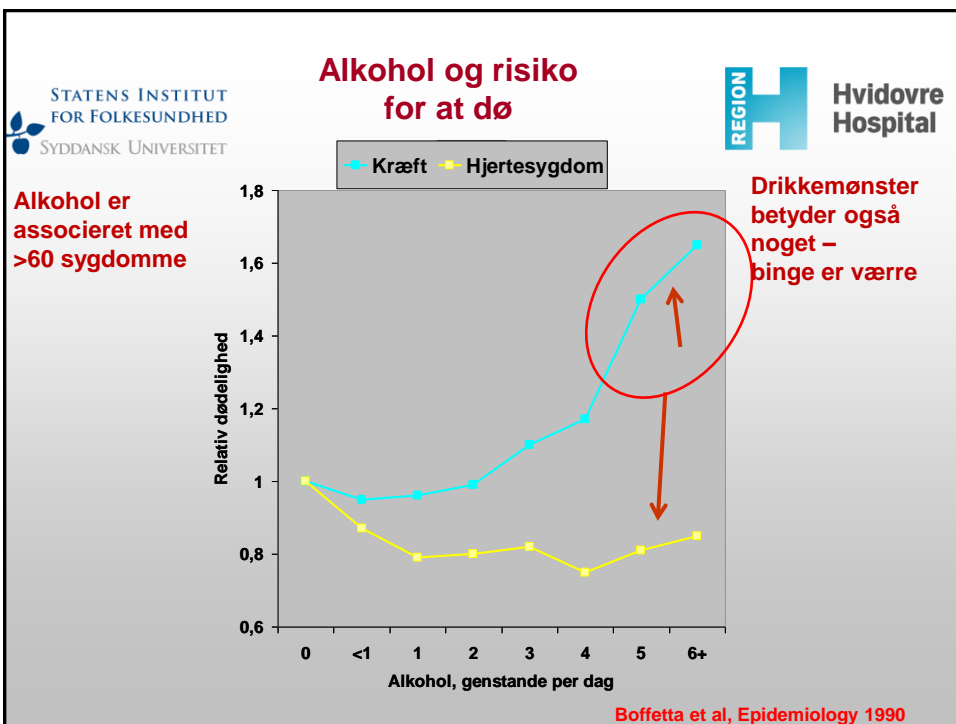
- og den tid det tager før tilstandene normaliseres

Alkohol - forebyggelse på sygehus, 2003.

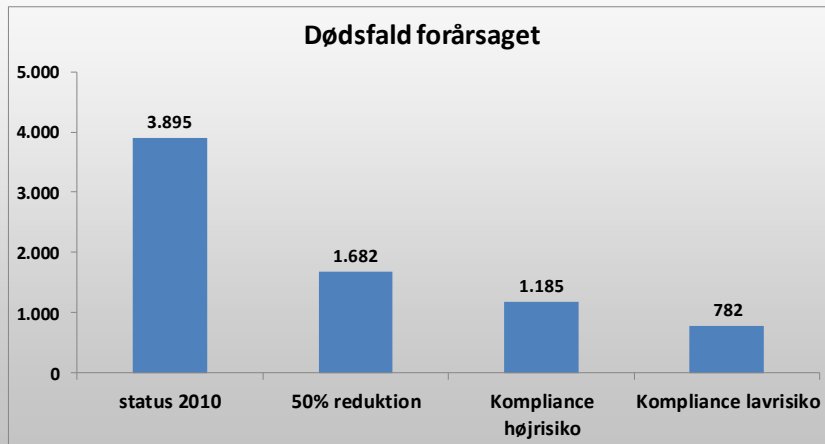
Alkohol som sygdomsårsag

- **Skrumpelever** 63%
- **Hjerneblødning** 26%
- **Mundhulecancer** 41%
- **Spiserørscancer** 46%
- **Andre Cancerformer** 11%
- **Mord** 41%
- **Trafikulykker** 45%
- **Andre ulykker** 32%

WHO 2002

Hvad kan vi opnå ? Forskellige scenarier

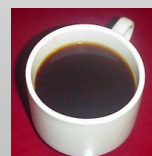

Eliassen M, Becker U, Grønbaek M, Juel K, Tolstrup JS.
Alcohol-attributable and alcohol-preventable mortality in Denmark: an analysis of which intake levels contribute most to alcohol's harmful and beneficial effects. *European Journal of Epidemiology*. 2014, in press

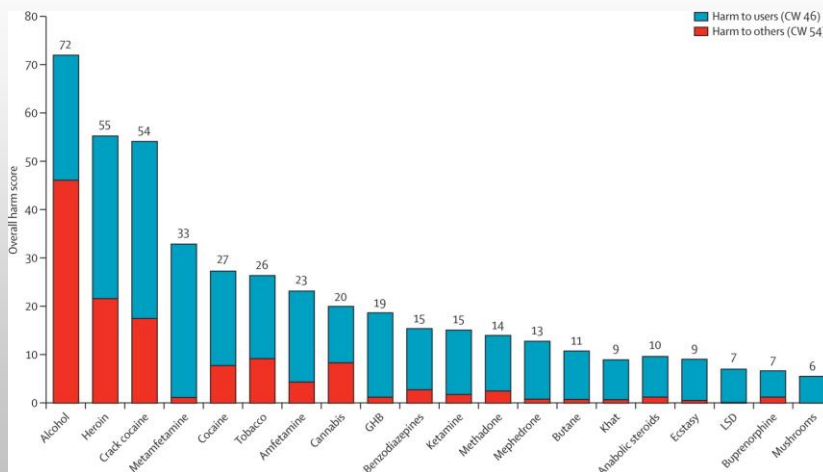
Andre risikofaktorer ??

Faktor X

Stoffer/alkohol skadevirkninger +3. mand

Nutt DJ et al. Lancet 2010; 9752: 1558-65

Passiv drikning

- **Familien**
 - 600.000 danskere vokset op i alkoholfamilie
 - 60.000 børn - én forælder med alkohol-relateret indlæggelse
 - Vold i 19% af "alkoholfamilier vs. 1%
 - 10% af 18-34 årige fortæller at alkohol i familien har haft negativ indflydelse
- **Trafik**
 - 64 dræbt + 1.341 uheld med alkohol
 - 9.779 promillesager
- **Nordisk studie -1999**
 - 21% kvinder bange for fulde mennesker
 - 20% generet af støj fra fulde indenfor 1 år
 - 19% generet af fulde i det offentlige rum indenfor sidste år.

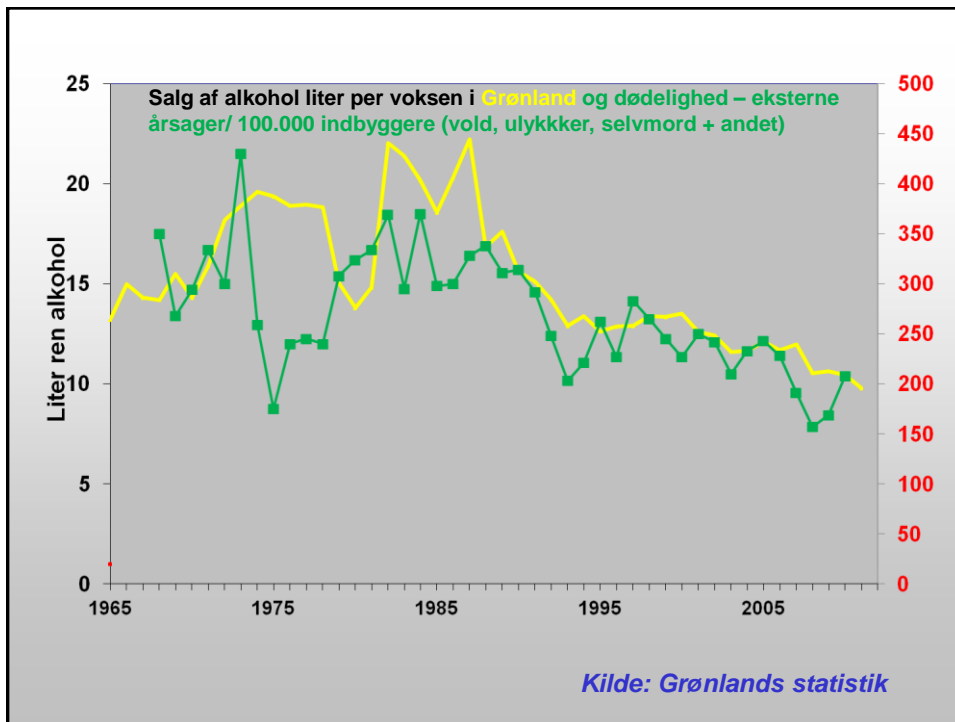
Snak med sidemanden i 5 minutter

**Hvilke problemer for 3. mand ser man i
Grønland?**

**Alkohol og skader i
Grønland**

- **Helbredsskaderne præget af vold/ulykker**
- **Få klassiske alkoholskader**
 - Leversygdom ↓
 - Pankreatitis – bugspytkirtel →
- **Mange rus-relaterede skader**
 - Vold, ulykker, selvmord ↑
- **Psykiatrisk co-morbiditet høj?**

STATENS INSTITUT FOR FOLKESUNDHED SYDDANSK UNIVERSITET

Alkohol og helbredskskader i Grønland

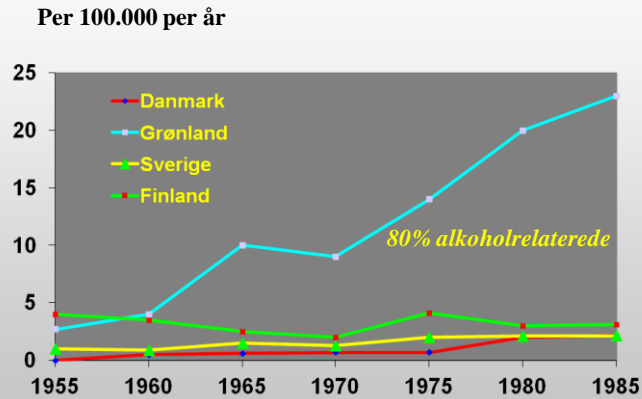
Dødsulykker

REGION Hvidovre Hospital

1968-85	Alle ulykker		Alkoholrelaterede	
	N	N	%	
<i>Drukning</i>	240	54	23	
<i>Bådulykker</i>	190	42	22	
<i>Brand</i>	93	11	12	
<i>Kulde</i>	70	36	51	
<i>Fald</i>	57	20	35	
<i>Vådeskud</i>	48	0	0	
<i>Andre</i>	306	65	21	
I alt	1.004	228	23	

Gr/Dk: 4-6

Bjerregaard P. Arctic Med res 1990; 49: 132-41

Gudjónsson GH, Pétursson H.
Acta Psychiatr Scand 1990; 82: 49-54

Alkohol, psykiatri og arv Hønen eller ægget

Psykiatrisk co-morbiditet forekomst

- **Alle afhængige 35 - 65 %**
 - **Depressive symptomer 30 %**
 - **Angstlidelser 35 %**
 - Unge med angstlidelser: 3 x risiko for alk.afh.
 - **ADHD 30-50 %**
 - 50 % har dyssocial personlighedsforstyrrelse
 - **Personlighedsforstyrrelser 25-30 %**
 - **PTSD**
 - **Psykoser**

Arv

Enæggede tvillinger 32%

Tveæggede tvillinger 24%

Børn af alkoholiserede fædre 15%

Baggrunds befolkning 5 - 7%

Arv 50%

Miljø 50%

- **>50% af tilbøjeligheden til at blive afhængig**
- **Der er ikke noget enkelt “alkohol-gén”**
 - **Eksempler**
 - Acetaldehyde dehydrogenase mangel ALDH2(2)
 - Dopamin D2 receptor gen
 - Serotonin receptor 2b gen – impulsivitet
 - To géner for neuropeptide Y receptor
 - μ opioid receptor gene (*OPRM1*)
 - Og mange flere
- **Kan have betydning for behandling**

Konklusion Undersøgelse af gener - Grønland

- **Med forsigtighed kan resultar tolkes således, at der i Grønland er en øget genetisk disposition for binge drinking**
- **Den genetiske disposition skal ses i sammenhæng med det omgivende sociale miljø**
- **Grønlændere har ikke det typiske asiatiske SNP mønster og ikke den inaktive ALDH2 variant**
- **Det grønlandske (inuit) mønster afviger fra det danske for flere SNPs, men især for ALDH1b1 (arg90leu)**
- **Den generelle, grønlandske befolkning viser for de fleste SNPs en mellemtung mellem inuit og danskere**

Det koster kassen

En virkelig familie fra Viborg Kommune

- **Mor (45 år)** er alkoholiseret – arbejder ikke
- **Far / stedfar (46 år)** – arbejder
 - Søn 18 år - misbruger og kontanthjælp
 - Datter 12 år - anbragt på opholdssted
 - Søn 10 år - skulker – kriminel adfærd - støtteperson – anbringelse
 - Datter 7 år - utilpasset adfærd - klasselærer tilknyttet familiebehandling

8.955.500 kr. på 6 år

- og det fortsætter

Familieorienteret alkoholbehandling koster 30.000 kr pr år

Stjålet fra Karin Gaardsted, Viborg Kommune

Prøv at lave regnestykket !

**Og mange andre
problemer !**

FAS / FASD

- ???
- Sjældent
- Der skal meget til
- Alvorligt
- ADHD ?? - arveligt

1

Moderens alkoholforbrug er en af de faktorer der har betydning for mental retardering

FASD

Fetal alcohol spectrum disorders

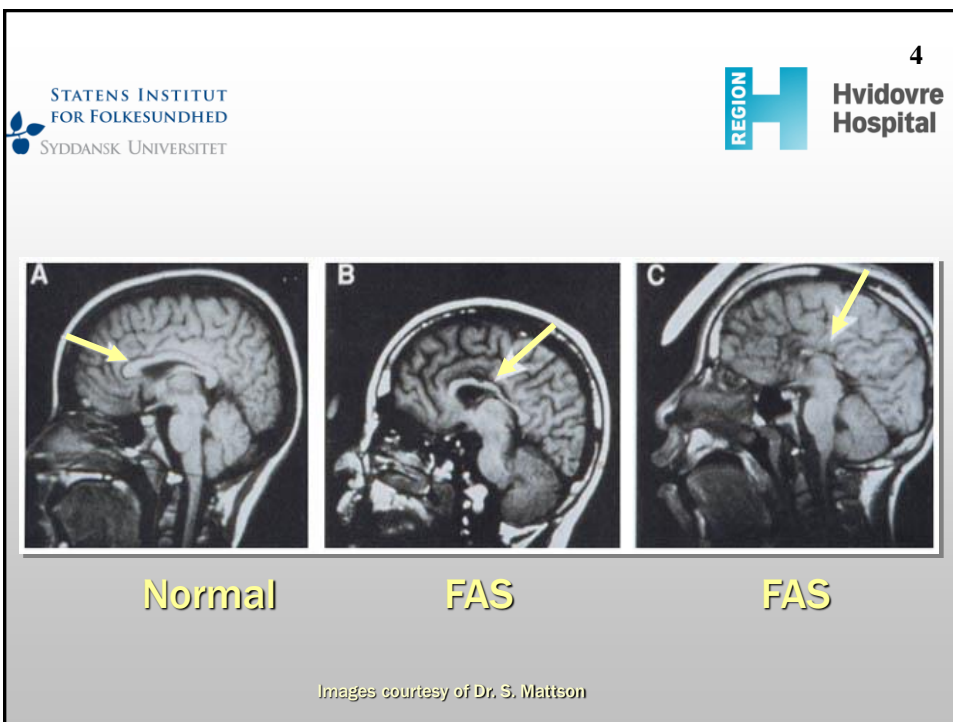
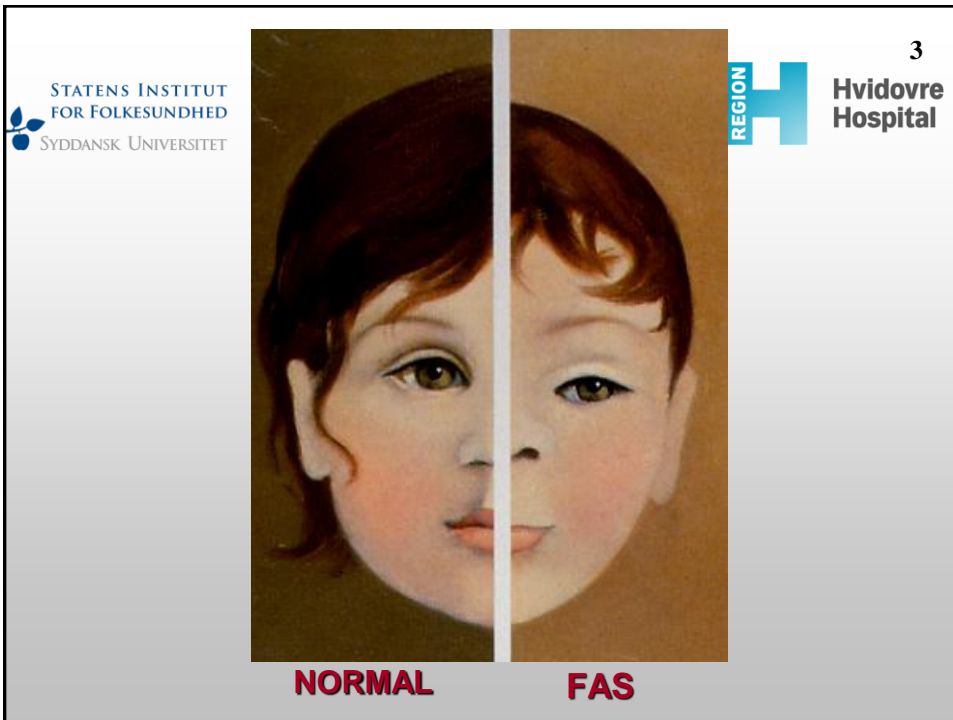
- **FAS**
 - Fetal alcohol syndrome
- **ARND**
 - Alcohol-related neurodevelopmental disorder (intellektuelle mangler, indlæringsdefekter, adfærdsproblemer)
- **ARBD**
 - Alcohol-related birth defects (misdannelser)

FAS

Ansigts-abnormiteter

2

- **Små øjenåbninger**
- **Kort opadrettet næse**
- **Lang overlæbe – fra næse til mund**
- **Ringe defineret philtrum – snotrenden !**
- **Lille hoved (microcefali)**

GRAVIDITET OG ALKOHOL

- I perioden 1994 og 2010 er der født 153 børn med FAS eller cirka 13/år
- Ukendt antal med FASD
- Indtagelse af < 1-2 genstande per uge uden dokumenteret skadelig effekt og risikoen under alle omstændigheder lav.
- 83% af gravide var afholdende i 2. trimester (2013)
- 24% gravide havde én og 11% to episoder med binge-drinking (≥ 5 genstande ved en enkelt lejlighed) (2013)
Flest i begyndelsen af graviditeten
- Veluddannede kvinder over 30 år har det største alkoholforbrug under graviditeten (Sundhedsstyrelsen, 1999)